

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

ה.

תורה אור השלם

1. דֹּר הֵלֶךְ יְדוּר בָּא
וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֲמֵדָה:
קהלת א ד

2. וַיֹּאמֶר יי אֵל הַשָּׁטָן
הַשְׁמֵת לְבָר אֶל עֲבָדֵי
אִיּוֹב כִּי אֵין כִּמְהוּ בָּאָרֶץ
אִישׁ תָּם וְיֹשֶׁר יֵרָא
אֱלֹהִים וְסָר מִרַע וְעֲלֵנוּ
מִחֻזִּיק בְּתַמּוֹתָיו וְתִסִּיתֵנִי
בּוֹ לְבַלְעוּ חֲנָם:

אִיּוֹב כ ב ג
 3. הִן בְּקִדְשׁוֹ לֹא יֵאֱמָן
 וְשִׁמְשִׁים לֹא זָכַר בְּעֵינָיו:
 אִיּוֹב טו טז
 4. וְקִרְבֵּיתִי אֵלַי כִּלְכֵּל מִשְׁפָּט
 וְהִיִּיתִי עַד מִמֶּהָר
 בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים
 וּבִנְשָׁבָעִים לִשְׁקֹר וּבִנְשִׁקִי
 שָׂכַר שְׂכִיר אֱלֹמָנָה
 וְתוֹמָם וּמִטִּי גַר וְלֹא
 יִרְאוּנִי אָמַר יִי עֲבָדָת:
 מִלְּאֲרֵי ג ה

5. **כִּי אֵת כָּל מַעֲשֵׂה
הָאֱלֹהִים יָבֹא בְּמִשְׁפָּט
עַל כָּל נֶעְלָם אִם טוֹב
וְאִם רָע:** קהלת יב יד

6. **וְהָיָה כִּי תִמְצָאן אֹתוֹ
רִעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת
יָעֻנֶּתֶ הַשִּׁירָה הַזֹּאת
לִפְנֵי לֵעַד כִּי לֹא תִשָּׁכַח
מִפִּי זָרְעוֹ כִּי יִדְעֵתִי אֵת
יָצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עָשָׂה
הַיּוֹם בְּטָרֹם אֲבִיאֲנֹו אֶל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁכַּחְתִּי:**

דברים לב כז

7. וַתֵּרָא אִפִּי בּוֹ
בַּיּוֹם הַהוּא וְעֹבְדֵי
וַתִּסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם
וַתִּהְיֶה לְאֹכַל וּמִצְאָהוּ
רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר
בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל
פִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי
מִצְאוֹנִי הֲרְעוֹת הָאֵלֶּה:
דְּבָרִים לֹא יִזְ

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]

ביחד לאדם מי שעקצו
עקרב [אינו] רוצה דברים
קרים נמצא המועיל לאחד
מזיק לאחר. שמואל אמר
זה הממציא מעות לפני
בשעה שהנוגשים עליו
ומלוה אותו וההנוגשים
באין ולקוחין אותו הנממן
שהלוהו וכי מסתלקי והוא

ת. פי' זוזא לקנות בו
ה לאכול. אמר רב כל
כלומר שמענישין אותו
הא שני דו יחיד לאריל וכו'

מוסיפנא לא ווהו חלופיה. יש להקשות לרבי עקיבא דלית ליה צילתי החולץ (יבמות דף ג. וס) משלו הוסיפו לו לחזקוהו ולית ליה זכה מוסיפין לו הא משמע הכא דמוסיפין לו ז"ע: **מבעט** ברבותיו הוה. וכן איכא למימר כהיא דפ"ק דשבת

(דף יג.) בלחד שמת והיתה אשה
 מולכת תפיליו צבית המדרש אמרה
 כתיב כי היא חייך ואורך ימיך צבלי
 שקרה הרצה ושנה הרצה היכי מת
 צבלי ימיו ולא השיבו לה דבר ולא
 היו אומרים מהני הוה דבקדושיה
 ילמין ^ו חי נמי לא היה משונה למת:
הא יראוני מוחליין. גבי עושק
 שכיז שכיז כתיב דהוה ^ו ליה
 לא תעשה ופליגא ^א דרבי ישמעאל
 צפרק בתרא דיומא (דף פז.) לאמר
 תשובה תולה ויוה"כ מכפר ואיכא
 צרייתא לאחרת לאמר לא עשה ולא
 תעשה תשובה מכפרת ^ב ועוד
 לחלק בין עניני תשובה יש שצד מוחלין
 לו מיד ויש שצד דמוחלין לו אבל לא
 מחילה גמורה ועדיין יש עונש ואותו
 עונש תולין והא לאמרין בשבועות
 (דף יז: ושם) העובר על מצות עשה
 ומתחרט לא זו משם עד שמוחלין לו
 היינו מחילה גמורה ואם שצד כלל
 לבו עיי' יסורין יתכפרו לו עונותיו:
שנעשות צרות זו לזו בגון
 ויבורא ועקרבא

פ"ת רפואה לנשיכה זו קשה לנשיכה
זו וכן אמרין ריש פרק ז' דע"ז (דף
סז) חמימי לעקרצא קריי
ליצורל: זה הממציא מעות זעני
בשעת דוחקו. פרש"י דקאי אלעיל
אם טוב ואם רע שממתין לו עד
שעת היוקר וממלא קונה ביוקר
לתילתא לקנות פת לפי שעה כמו
שקונוהו צסלו כדאמרין תלם לסילתא
תלם למוזניה וקשיא לר"ת חדא
למא ^א נקט כולי האי ואפסקיה באידך
קרא והיה כי תמלאן אותו רעות
רבות וזרות ועוד דאמרין המלוה
לעני צשעת דוחקו עליו נאמר אז
תקרא וכו' יענה (ישעיה נח) צפרק
הבא על צימתו (צדקת דף סג. וסז)
מיהו הסם מחלק הריצ"ן צין מלוה
לממציא ועוד דנקט הש"ס מילתא
ללא שכיח תלות הלחם דאמר
צערני פסחים (דף קיא: וסז) תלמי
צדיקא קשי לעניותא ומפרש ר"ת
זרות רבות ורעות זהו הממציא מעות
לעני צשעת דוחקו כגון שחפסו
המושל וצא זה ואמר לו סילוח זה
מעות על קרקעותיו ואם לא היה זה
צא המושל היה מיקל צפדינו לפי
שהוא דחוק ועני חזי לעלתא לא
שכיח אם היה רוצה לקנות תבואה
להאכילו לציתא איז ^א מוציאין לו מעות
לתילתא כמו תלם חזין (צ"צ דף מז:)
כשדוחקין אותו למכור משלו לתלות
כדי שיפיקה עלמו (ועי' חס' סנהדרין
פ"ד ע"ז ד"ה וסילוח):

שדור

לפי כשעת דוחקו אמר רבא היינו דאמרי אינשי
פי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתי פני מהם
בהסתר פנים אינו מהם כל שאינו בוהיה לאכול
אינו

וְקָא מַחֲרִיא טוֹרָא. מִכֻּדָּת אֶת הַתּוֹרָה: אוֹסִיפְתִּים אֲנִי דַרְכָּה. הַשִּׁיחֵתוּ עַל גֵּב רִגְלָה וּנְכוּת וְהוֹרַע מִזֶּלֶה: דַּרְעִינָא לְהוּ אֲנִי. אִינִי מוֹסְרִין לְשׁוֹמֵר הַמִּצְוֹת שֶׁשָּׂמוּ דוֹמָה אֶלָּא מִתְגַּלְגְּלִין עִמִּי וְשִׁטְרִין בְּעוֹלָם עַד שֶׁיִּתְמַלְאוּ שְׂנוֹתַי וְהוּא קְרוֹי דוֹר: דַּמְעִיז בְּמִילִיָּה. מַעֲבִיר עַל

ומחריא תגורא שר
דכרעה⁶ קדחא ואיתר
רב ביבי בר אביי אי
הכי אמר ליה ולא
משפט א"ל והכתוב
אמר דרעינא להו אנ
והדר משלימנא ליה
שניה מאי עבדת אמת
דמעביר במיליה מוט
חלופיה רבי יוחנן ב
ותסיתני בו לבלעו²
לו וגיסת תקנה יש לו
קרא בכי³ הן בקדושי
לא יאמין במאן יאמין
באורחא חזייה לההו
תאני שביק הנך דמט
א"ל לאו הני מעלן
בעינן להו הני נטרן
דכתיב הן בקדושי
תלמידא דהוה בשיב
ושכיב אדוותר ואמת
הוה חיי ואם איתא

מסורת הש"ס

(א) פני משרפה רגלה.
 ערוך], (ב) [כתובות ק"א].
 ג [נ"ל לו וי"א בילקוט
 ובענין] (ד) [ד"א רבה פ"ו],
 (ה) [אנין]. (ו) [נ"ל משדרג
 (ז) בל וזו הדיבור אדני
 מפרש"י ושייך לתוספות
 וז"ה בענין] (ח) [נ"ל תבואת
 הארץ מ"א עללז דלרעא
 (ויקרא כג), (ט) משום שלא
 כ"ה הגרסא בעי, (י) [נ"ל
 נטור],

הגהות הב"ח

(6) רש"י ד"ה היינו דלמדי
היה רש"י בדבר הכתובים
הטובות רחל: (7) טוב: (8)
הא רש"י וכו' ועוד יש לתקן.
היה כלומר הרשעה לא קלמה
הבא אלא רש"י מלתא קלמה
מורה אלא שמתמדת ועדין
היה בכל לבו מולין ורש"י
קלמה מולין מולא מולא
קלמה בטעות 97 ד' מ"ס
דעבור ונתמדת לא ו' מ"ס
שחולין ו' ומשע
מלתא מורה מולין ו' מ"ס
נתמדת מולא ו' מולא מולא
דלמה על עשה ו' מולא מולא
מפתח מולין מולין מולין
יש יתרון מולין מולין מולין
יתברר לו לגמרי ו' מולא
מולין: (9) מ"ה ו' מולא
יש יתרון מולין מולין מולין
ישו כמו מולין ו' מולין מולין
מולין מולין מולין מולין
מולין מולין מולין מולין

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הא יראוני וכו'
דהוה ליה ל"ת. עיין תשובת
פנים מאירות ח"א סימן כ"ו
ובספר מים חיים להפ"ח
בתשובה האחרונה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א תום' ד"ה הא יראוני
כו' ופליגא דר' ישמעאל.
נ"ב עי' צוק ספר מים
חיים להפ"ח דף מ"ד
ע"ב ד"ה נתקשיתי וכו'
וד"ה אמר וכו' :

רבינו חננאל

יש נספה בלא משפט מעשה דמרים מגדלא נשיא ומרים [מגדלא] ירדקי דאתחלף ליה לשליחא ואיתיה מרים מגדלא שער נשיא מרים שאומר בענין הלום ר'א דבריה הללו. ולא עוד אלא רב ביבי בן אבוי היה מתעסק בריאת השדים לפיכך ר'א ואמר כדרך הזה ריה לומר סומכין עליו ופתרון יש נספה בלא וגו' כגון אדם שהרג חבירו. וסומכין

בשר שאינו מחוחרך בערבי שבתות ^(א) והא רבא ^(ב) משמו
דקים ליה בגווה דבקיאה רבי יוחנן כי מטי להאי קרד
אותו רעות רבות וצרות עבד שרבו ממציא לר
לו מאי רעות וצרות אמר רב רעות שנעשו צרות
ועקרבא ושמואל אמר לא הממציא לו מעות לר
וזא לעללא לא שכיחא לתליא שכיח וחרה
אמר רב ברדלא בר טביומי אמר רב כל שאינו

אמרין כימא כיון שאדם
ולא חטא שוב אינו חוטא' והוא תלמיד דהוה בשיכבוביה דר' יוחנן ושכיב זוטא. ואמר ר' יוחנן א
בעי להטוביא ארחתיה ללא עבדו בבריותיה חיה חיי. ר' יוחנן הוה בי כחיה ויחנן
דחיה עז ממחר וגו' עבד שרבו מקרבין לרין וממחר להענין כלום ישר מבין יורבתיא תאכס' אמר לנ
אמרין כימא כיון שאדם

(א) נראה ד"ל כמו צת רב חסדא אשמו של רבא. (ב) נראה ש"ל ואינו נענה אינו מישראל כל שאין בו והיה לאכול וכו'.